

Kärnkraftsopinionen - jämförelser och tolkningar

Under vintern 2018-2019 har tre olika opinionsundersökningar om den svenska kärnkraftsopinionen publicerats; SOM-undersökningen, Novus undersökning beställd av Analysgruppen, och Sifos undersökning beställd av SVT. Här redovisas resultaten från de tre undersökningarna samt två olika sätt att tolka resultaten.

De olika undersökningarna

De tre undersökningarna varierar i omfattning och frågeformuleringar. Här visas en jämförelse av den fråga i vardera undersökning som påminner om varandra och som handlar om de tillfrågades åsikt om användningen av kärnkraft i Sverige.

SOM-institutets årliga undersökning är en omfattande brevenkät med frågor som täcker många olika ämnesområden. Undersökningen skickas ut varje höst och svaren kommer in under senhösten och vintern. De senaste resultaten redovisades delvis vid [SOM-seminariet den 10 april 2019](#), en mer fullständig redovisning av alla frågor och svar ges senare under året. Frågan som ställs och de fem svarsalternativen är:

Vilken är din åsikt om kärnkraftens långsiktiga användning som energikälla i Sverige?

- avveckla kärnkraften snarast
- avveckla kärnkraften men utnyttja de 10 reaktorer vi har tills de tjänat ut
- använd kärnkraften och ersätt de nuvarande reaktorerna med som mest 10 nya reaktorer

- använd kärnkraften och bygg flera reaktorer än nuvarande 10 i framtiden
- ingen uppfattning / ej svar

Resultaten visas i bilden nedan.

Vilken är din åsikt om kärnkraftens långsiktiga användning som energikälla i Sverige?

SOM-institutet april 2019 (data från hösten 2018)

Analysgruppen beställer varje år en opinionsundersökning av **Novus** där en webbpanel får olika frågor om kärnkraft. I undersökningen ställs en fråga som liknar den av SOM-institutet, men den är något annorlunda formulerad och har fyra svarsalternativ jämfört med fem hos SOM. Den senaste undersökningen genomfördes i november 2018 och resultatet visas i bilden nedan, hela undersökningen med alla frågor och svar [redovisas här på Analysgruppens webbsidor](#). Frågan som ställs och svarsalternativen är:

Vilken är din personliga åsikt om den framtida användningen av kärnkraft som energikälla i Sverige? Ska vi...

- Avveckla kärnkraften genom politiska beslut
- Fortsätta använda de kärnkraftverk som idag finns, men inte bygga några nya reaktorer
- Fortsätta använda kärnkraften och vid behov bygga nya reaktorer
- Tveksam, vet ej

Vilken är din personliga åsikt om den framtida användningen av kärnkraft som energikälla i Sverige? Ska vi...

Sveriges Television beställde i mars 2019 en undersökning av **TNS Sifo** som likt Novus använder sig av en webbpanel. Resultatet redovisades i TV-programmet [Opinion Live den 21 mars](#). Frågan och de fyra svarsalternativen är mer kortfattade än hos SOM och Novus, men har liknande innebörd. Frågan och svarsalternativen är:

Vilken är din åsikt om kärnkraftens framtid i Sverige?

- Avveckla kärnkraften helt
- Behåll nuvarande kärnkraft
- Behåll och bygg ut kärnkraften
- Tveksam, vet ej

Nedan visas resultatet från undersökningen.

Vilken är din åsikt om kärnkraftens framtid i Sverige?

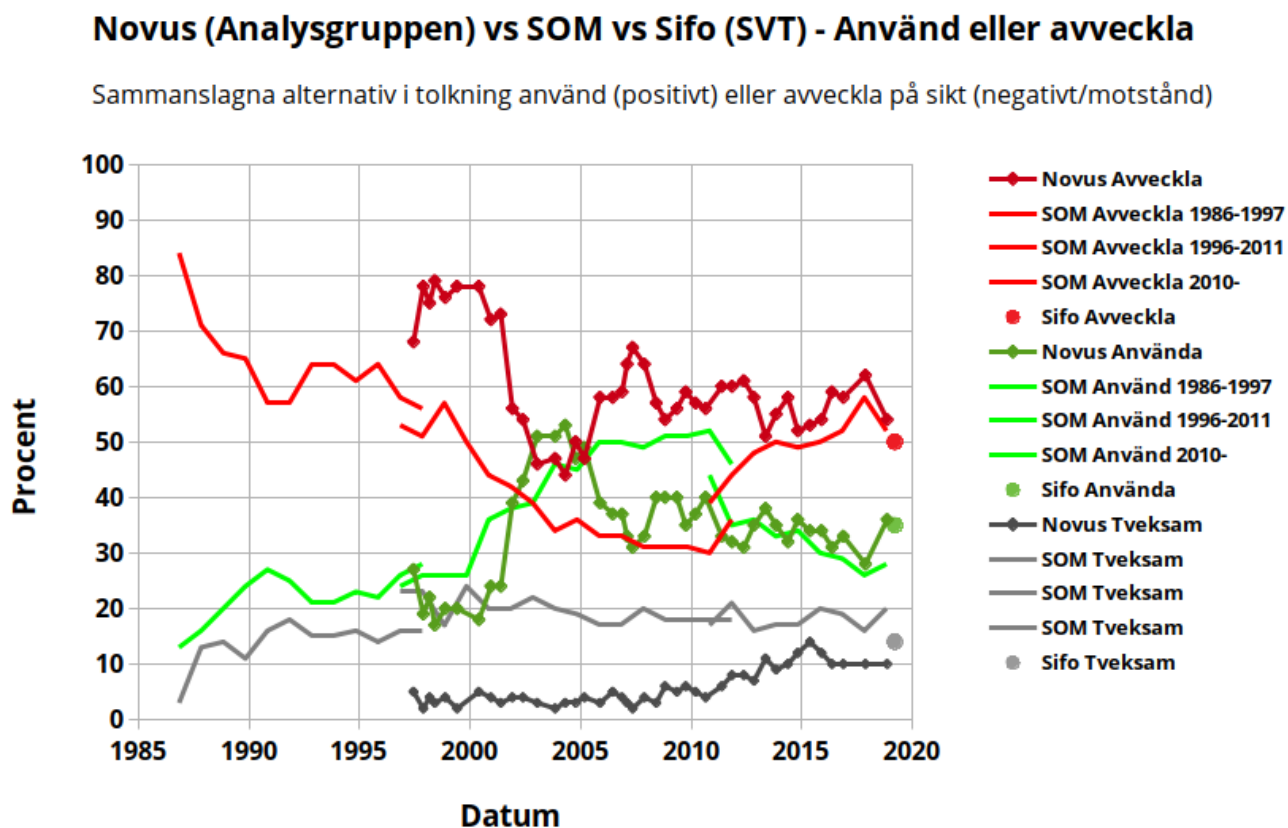
Olika sammanslagningar och tolkningar

Tolkning 1 - Använda eller avveckla

SOM-institutet brukar slå samman sina svarsalternativ till en tolkning som kan beskrivas som positiv eller negativ till fortsatt användning av kärnkraft. De två första svarsalternativen som påbörjas med "avveckla kärnkraften" anges av SOM-institutet som "Avveckla" och tolkas som negativt inställd till kärnkraften, i media har detta alternativ ofta angetts som kärnkraftmotstånd. De två svarsalternativen som påbörjas med "använd kärnkraften" anges som "Använd" och tolkas som positivt inställd till kärnkraften. Motsvarande tolkning för Analysgruppens undersökning är att slå samman de två första svarsalternativen till "Avveckla" och det tredje alternativet blir "Använd". Sifos undersökning kan delas upp på samma sätt som Novus. Bilden nedan visar tidstrenderna för dessa sammanslagningar för SOM-institutet 1986-2018, Analysgruppen 1997-2018 (Novus, m.fl.) och Sifo 2019.

Både SOM-institutets och Analysgruppens undersökningar har ändrat formuleringar av frågor och svarsalternativ över tid för att anpassas till den rådande situationen. Antalet svarsalternativ har också varierat i de båda undersökningarna. SOM-institutet har alltid låtit sina undersökningar löpa parallellt i två år vid de tillfällen som frågorna har bytts ut, därför redovisas sammanslagningarna separat för de olika tidsperioderna.

Som bilden visar har andelen "Avveckla" respektive "Använd" varierat drastiskt över tid, och trots att SOM-institutets och Analysgruppens undersökningar uppvisar liknande trender så är det ingen tydlig överensstämmelse mellan de båda undersökningarna. Andelen "Avveckla" har alltid varit större i Analysgruppens undersökningar än hos SOM. Båda undersökningarna uppvisar ett trendbrott i de senaste undersökningarna. SVT:s undersökning överensstämmer ganska väl med de andra undersökningarna.

Tolkning 2 - Acceptans eller snabbavveckling

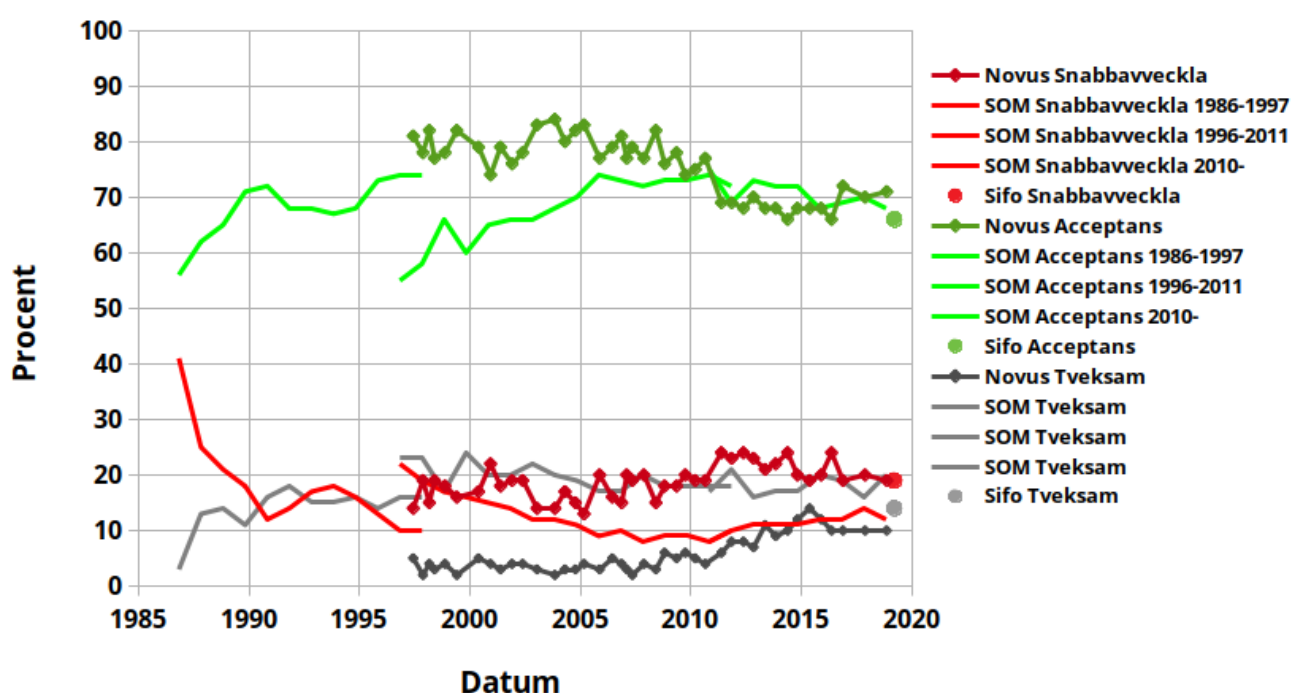
Ett annat sätt att tolka resultaten är att se det andra svarsalternativet som positiv till fortsatt drift av nuvarande kärnkraft även om de tillfrågade inte vill bygga nya kärnkraftverk. Med tanke på att både SOM-institutet och Analysgruppen frågar om kärnkraftens långsiktiga/framtida användning så är det en rimlig tolkning, och det blir då missvisande att benämna denna grupp som kärnkraftmotståndare eller negativt inställda till dagens kärnkraft. Om det alternativet slås samman med de mer uttalat kärnkraftpositiva alternativen kan det tolkas som acceptans för att vi har kärnkraft idag och flera decennier framåt, att jämföra med de som vill ha en snabbare avveckling. Bilden nedan visar en sådan tolkning där "Snabbavveckling" är de som vill ha en avveckling så snart som möjligt och där "Acceptans" är en sammanslagning av de som accepterar att vi har kärnkraft idag och de som vill ha

ny kärnkraft.

Med denna tolkning ger de tre opinionsundersökningarna en förvånansvärt samstämmig bild av stöd för befintlig och ny kärnkraft på omkring 70 procent. Denna tolkning är också förvånansvärt stabil över tid och ger inget trendbrott vare sig hos SOM eller Analysgruppen. Det är också notervärt att den andel av de tillfrågade som vill stänga reaktorer i förtid aldrig har varit mer än 25 procent förutom kort efter Tjernobylyckan 1986.

Novus (Analysgruppen) vs SOM vs Sifo (SVT) - Acceptans eller snabbavveckla

Sammanslagna alternativ i tolkning acceptans eller avveckling snarast möjligt

Avslutande kommentarer

Vilken av de båda tolkningarna är mest korrekt? Ingen av dem ger hela bilden, men båda ger kompletterande information. Frågan är hur det andra svarsalternativet ska tolkas i de olika undersökningarna. Det är en förenkling att se den gruppen som kärnkraftmotståndare och slå ihop dem med det första svarsalternativet. Samtidigt är det en grupp som inte vill bygga ny kärnkraft, så att kalla dem för kärnkraftförespråkare är inte heller korrekt. Intressant nog tolkar SVT i sin undersökning denna grupp som positivt inställd till kärnkraft, men det kan ha att göra med att formuleringen av frågan och svarsalternativen är lite annorlunda än i de båda andra undersökningarna.

Formuleringarna av frågor och svar i alla tre undersökningarna spelar in i resultaten för de enskilda svarsalternativen och är viktiga att komma ihåg också vid tolkningar av sammanslagningar. Det som efterfrågas är inställningen till att använda svensk kärnkraft på lång sikt eller en ospecificerad tid in i framtiden. Omkring hälften av de svarande vill ersätta kärnkraften med andra alternativ i framtiden, samtidigt är stödet för befintlig kärnkraft nästan 70 procent och har varit förvånansvärt stabilt över flera decennier.